

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.	11
1. Поняття адміністративного права	11
2. Предмет адміністративного права.	14
2.2.1. Відносини публічного управління.	14
2.2.2. Відносини адміністративних послуг	17
2.2.3. Відносини відповідальності публічної адміністрації	18
2.2.4. Відносини відповідальності за порушення встановленого порядку і правил (адміністративно-деліктні відносини)	19
3. Метод адміністративного права	20
4. Джерела адміністративного права	22
5. Принципи адміністративного права	23
6. Взаємодія адміністративного права з іншими галузями права	24
7. Понятійний апарат адміністративного права	25
ТЕМА 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ НОРМИ ТА ВІДНОСИНИ	26
1. Механізм адміністративно-правового регулювання	26
2. Адміністративно-правова норма та її структура	27
3. Класифікація адміністративно-правових норм	28
4. Дія норм адміністративного права	29
5. Реалізація норм адміністративного права	30
6. Адміністративно-правові відносини та їх особливості.	32
7. Структура адміністративно-правових відносин	33
8. Класифікація адміністративно-правових відносин	34
ТЕМА 3. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА	35
1. Загальноюридична характеристика поняття «суб'єкт адміністративного права»	35
2. Система органів виконавчої влади	36
3. Президент України як суб'єкт адміністративного права	40
4. Кабінет Міністрів України як суб'єкт адміністративного права	45
ТЕМА 4. ЦЕНТРАЛЬНІ, МІСЦЕВІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.	53
1. Центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.	53
1.1. Міністерства як суб'єкти адміністративного права	54
1.2. Інші центральні органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права	59
1.3. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом.	62

2. Місцеві органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права	63
3. Органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права	66
ТЕМА 5. ПУБЛІЧНА СЛУЖБА	69
1. Поняття публічної служби та її види	69
2. Державна служба як складова публічної служби	70
3. Обмеження при проходженні державної служби	72
ТЕМА 6. ГРОМАДЯНИ ТА ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.	75
1. Громадяни як суб'єкти адміністративного права	75
2. Іноземці, особи без громадянства та біженці як суб'єкти адміністративного права	77
3. Громадські об'єднання та політичні партії як суб'єкти адміністративного права	82
3.1. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань	82
3.2. Адміністративно-правовий статус політичних партій.	87
ТЕМА 7. ФОРМИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	88
1. Поняття та ознаки форм публічного адміністрування	88
2. Види форм публічного адміністрування	89
3. Характеристика окремих форм публічного адміністрування	91
3.1. Встановлення норм права	91
3.2. Застосування норм права.	93
3.3. Укладання адміністративних договорів.	95
3.4. Здійснення реєстраційних та інших юридично значущих дій.	98
3.5. Проведення організаційних заходів	99
3.6. Здійснення матеріально-технічних операцій.	100
4. Правові акти публічного адміністрування	101
4.1. Види правових актів публічного адміністрування	103
4.2. Вимоги, що ставляться до актів публічного адміністрування.	108
ТЕМА 8. МЕТОДИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	109
1. Поняття та особливості методів публічного адміністрування.	109
2. Види методів публічного адміністрування.	110
2.1. Метод переконання.	113
2.2. Метод заохочення.	115
2.3. Метод примусу.	118
ТЕМА 9. АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ.	128
1. Поняття «адміністративна послуга»	128
2. Ознаки адміністративних послуг	130
3. Класифікація адміністративних послуг	131

4. Стандарти надання адміністративних послуг	132
5. Організаційне забезпечення надання адміністративних послуг.	133

ТЕМА 10. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ І ДИСЦИПЛІНИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ. 134

1. Законність і дисципліна: загальна характеристика та класифікація способів їх забезпечення.	134
2. Контроль та його види	138
3. Нагляд та його види	140
4. Звернення громадян та її види.	144

ТЕМА 11. ПОНЯТТЯ, ВЛАСТИВОСТІ ТА ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 147

1. Поняття адміністративної відповідальності	147
2. Особливості адміністративної відповідальності	149
3. Норми, що встановлюють адміністративну відповідальність	151
4. Принципи адміністративної відповідальності	153
5. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності	154

ТЕМА 12. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА ЙОГО ЮРИДИЧНИЙ СКЛАД 156

1. Поняття та види адміністративних правопорушень.	156
2. Склад адміністративного правопорушення	158
3. Об’єктивні ознаки складу адміністративного правопорушення	160
4. Суб’єктивні ознаки складу адміністративного правопорушення.	163

ТЕМА 12. ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ 165

1. Поняття, система та види адміністративних стягнень	165
2. Заходи виховного впливу, які застосовуються до неповнолітніх.	167
3. Характеристика адміністративних стягнень.	169
4. Накладення адміністративних стягнень.	179

ТЕМА 14. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС 183

1. Концепції та поняття адміністративного процесу	183
2. Провадження як складова адміністративного процесу.	185
3. Класифікація адміністративних проваджень	187
4. Адміністративно-процесуальна стадія.	188
5. Принципи та мета адміністративного процесу	190

ТЕМА 15. ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОСТУПКИ 194

1. Поняття та особливості провадження у справах про адміністративні проступки	194
2. Суб’єкти провадження у справах про адміністративні проступки.	196

3. Стадії провадження у справах про адміністративні проступки	198
4. Постанова по справі про адміністративне правопорушення	207

**ТЕМА 16. ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДІ
(АДМІНІСТРАТИВНО-СУДОЧИНСЬКІ ПРОВАДЖЕННЯ). 212**

1. Поняття адміністративної юстиції	212
2. Провадження в адміністративних судах	213
3. Структура провадження в адміністративних судах	215
3.1. Розгляд адміністративної справи у суді першої інстанції	215
3.2. Розгляд адміністративної справи в апеляційному порядку	220
3.3. Розгляд адміністративної справи в касаційному порядку	222
3.4. Виконання судового рішення у справі	224

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА 225

ВСТУП

Адміністративне право є базовою навчальною дисципліною, яка обов'язково входить до планів і програм підготовки юристів. У її межах вивчається складний комплекс теоретичних положень, правових інститутів і нормативного матеріалу щодо регламентації відносин адміністративних зобов'язань у виконавчо-розпорядчій діяльності публічної адміністрації.

Останні роки адміністративне право перебуває у стані системної трансформації, параметри якої визначені Концепцією адміністративної реформи в Україні. Відповідно до її положень формується нова ідеологія взаємовідносин між державою і громадянином. Докорінних змін зазнає адміністративно-правова доктрина. Оновлюється адміністративне законодавство. У практичну площину переведені теоретичні доробки щодо адміністративної юстиції. В результаті адміністративне право перетворилося з права державного управління на галузь, яка нормативно визначає і регулює права та обов'язки публічної адміністрації щодо суб'єктів громадянського суспільства. Воно стає обов'язковим чинником формування правової держави.

Відповідно до цих реалій змінився зміст навчальної дисципліни і сформувався якісно нові вимоги до набуття адміністративно-правових знань. Сьогодні вони базуються на творчій активності, самостійному опануванні теоретичних і нормативних положень, дослідницькій ініціативності.

Сучасні дослідження свідчать, що предмет адміністративного права складається з відносин а) публічного управління, або публічно-управлінських відносин; б) відповідальності публічної адміністрації, або судового і адміністративного оскарження її дій; в) відносин, що виникають при наданні адміністративних послуг; г) відносин відповідальності за порушення загальнообов'язкових правил, установлених публічною адміністрацією.

Центральне місце у забезпеченні системності предмета адміністративного права належить категорії «публічна адміністрація». Вона фактично займає місце, яке у радянському адміністративному праві належало категорії «державне управління». Це не є простою зміною термінів. Теорія публічної адміністрації має принципові відмінності від теорії державного управління, як за юридичним наповненням, так і за ідеологічною сутністю.

Її становлення і визнання ставить крапку на спробах пристосувати вчення про державне управління до доктрини правової демократичної держави. Держави де нормативно визнається її відповідальність перед

людиною, де права людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Сьогодні наукове осмислення і подальша розробка теорії публічної адміністрації є одним з головних напрямків доктринального оновлення адміністративного права України, важливим підґрунтям його трансформації у сучасну юридичну галузь європейського змісту.

Публічна адміністрація в адміністративному праві європейських країн, у більшості випадків, визначається як сукупність органів та установ, які реалізують публічну владу шляхом виконання закону, підзаконних актів та вчинення інших дій в публічних інтересах. Таке її розуміння є актуальним і для української правової системи.

Важливу роль у розумінні змісту адміністративно-правових відносин відіграє наявність чітких уявлень про сутність розмежування адміністративного права з правом кримінальним, цивільним, корпоративним, і відповідних галузей законодавства; а також про співвідношення відповідальності адміністративної з відповідальністю дисциплінарною і кримінальною.

Ретельної уваги потребує функціонування адміністративно-правових інститутів адміністративних послуг і адміністративного судочинства. Саме вони стали чинниками, які перетворили адміністративне право з права державного управління на право захисту громадянина від свавілля влади.

Матеріали даного альбому схем підготовлені з урахуванням змін, що відбулися за останні роки в нашій державі. Зараз, коли адміністративне право зазнає корінний перегляд його фундаментальних положень, поглядів на сутність управлінської діяльності, коли переосмислюються багато адміністративно-правових інститутів, пропонується відхід від традиційних поглядів на адміністративне право, основу якого складають відносини державного управління. Адміністративне право розглядається як галузь, що регулює діяльність публічної адміністрації щодо задоволення інтересів суспільства і громадян в процесі публічного управління, надання адміністративних послуг тощо. Саме з цієї позиції розкриваються зміст адміністративно-правових норм та відносин, структура та призначення публічної адміністрації, форми і методи її діяльності, проходження публічної служби, забезпечення законності. Не оминаються увагою питання адміністративного процесу, а також адміністративної відповідальності.